

Tri vojske u Makedoniji

Author: IWPR

Dzicipovi NATO-a, helikopteri UN-a, pa cak i makedonski vojnici, kao da su svuda, dok se povecava broj medjunarodnih snaga u ocekivanju rasporedjivanja na Kosovu. Skoplje se nada da ce dobiti velike politicke i ekonomske beneficije za svoju cvrstu saradnju

Na pocetku visepartijskog sistema u Makedoniji 1989. godine, jedna od prvih novih partija, Pokret za svealbansku akciju (MAAK), je insistirala da citava Makedonija treba da postance bezcarinska zona i da treba da bude demilitarizovana. Makedonija ne bi imala svoju vojsku, a njenu bezbednost bi garantovale velike sile.

Deset godina kasnije u Makedoniji nema bezcarinske zone. Ali, drzava moze da tvrdi da ima tri vojske, od kojih svaka na svoj nacin brine o bezbednosti Makedonije.

Nije neobicno ovih dana videti (i cuti) u Skoplju helikoptere UN-a, koji vezbaju transfer ranjenika sa skopskog aerodroma Petrovec do skopske vojne bolnice. Na ulicama, mnogo je veci broj vozila NATO-a tamne maslinaste boje nego belih vozila UNPREDEP-a i Organizacije za evropsku bezbednost i saradnju (OEBS). Na nekim mestima, mozete naici na vojnike u kamuflaznim uniformama koji pripadaju Vojsci Makedonije.

10 000 vojnika Vojske Makedonije jos uvek cine vojsku u nastajanju. Ona poseduje vojne kasarne koje je nasledila od Jugoslovenske narodne armije, nove uniforme, lako naoruzanje i desetinu ukrajinskih helikoptera koje je dobila na poklon u protekle dve godine, komunikacionu opremu i minobacace kalibra 105mm. Ali, ona jos uvek nema ni jedan tenk, a kamoli avion.

Oko 1 050 vojnika UNPREDEP-a nastavljaju osmatranje makedonske granice sa Albanijom, Kosovom i Srbijom. Svaki izvestaj Ujedinjenih nacija Savetu bezbednosti kojim se trazilo produzenje mandata je isticao znacaj ove misije i njen doprinos regionalnoj stabilnosti. (Rasporedjivanje u Makedoniji je pocelo u okviru Snaga za zastitu Ujedinjenih Nacija, ili UNPROFOR-a, 1992. godine, a 1996. godine je pretvoren u posebnu misiju pod nazivom UNPREDEP). Sadasnji sestomesečni mandat istice ovog meseca, a prosle nedelje Vlada Makedonije je uputila zahtev Ujedinjenim nacijama za jos jedno sestomesečno produzenje mandata. Medjutim, uprkos razvoju dogadjaja na Kosovu, odluka Saveza bezbednosti je neizvesna. Odnosi izmedju Makedonije i Kine su se pogorsali, posto je Skoplje potpisalo protokol o uspostavljanju diplomatskih veza sa Tajvanom. Kina je pretila da ce staviti veto na bilo kakvu ekstenziju UNPREDEP-a ukoliko Makedonija ne povuce protokol.

NATO ima najveći broj vojnika na makedonskom tlu. Jedna od prvih odluka nove Vlade Makedonije proslg decembra bio je pristanak na rasporedjivanje 2 500 vojnika kao "snage za izvlacenje" koji bi bili spremni da evakuisu 200 000 posmatraca OEBS-a sa Kosova. Prvi vojnici NATO-a jos nisu bili ni stigli u Makedoniju kada je posle jednodnevne posete zemlji francuski ministar odbrane Alen Risar rekao novinarima da bi broj vojnika NATO-a mogao biti udvostrucen. Kasnije je ovo porekao. Medjutim, izvori bliski skopskoj vladi insistiraju da je postignut sporazum o 2 500 NATO trupa, i o dodatnih 2 500 ukoliko to bude neophodno. Zaista, nedavni razvoj dogadjaja na Kosovu sugerise da brojka od 5 000 NATO trupa za izvlacenje ne pretstavlja preterivanje.

Drugi visi zapadni politicki zvanicnici dali su naznake o velikom rasporedjivanju zapadnih snaga. Posle neocekivanog sastanka britanskog ministra spoljnih poslova Robina Kuka sa liderima kosovskih Albanaca Ibrahimom Rugovom i Ademom Demacijem u Skoplju 31. januara (zbog snega u Pristini), Kuk se na kratko sastao sa svojim makedonskim kolegom Aleksandrom Dimitrovim. U izjavi koja je usledila, Dimitrov je potvrdio da su razgovarali o ulozi Makedonije u slucaju bilo kakvog angazmana NATO-a u Makedoniji. Premijer Ljubco Georgijevski je u Vasingtonu od 2-6 februara zatražio cvrste bezbednosne garancije za Makedoniju ukoliko se situacija u regionu pogorsa. Posle sastanka sa predsednikom Klintonom, drzavnim sekretarom Medlin Olbrajt i ministrom odbrane Viljemom Koenom, Georgijevski je potvrdio, "Mi smo dali logisticku podrsku u proslosti, i spremni smo da isto to ucinimo i u buducnosti."

U medjuvremenu, pre nego sto su poceli pregovori o Kosovu u Rambujeu, rasirile su se spekulacije da ce cak 30 000 trupa biti angazovano na Kosovu, a neki mediji su pomenuli jos veci broj interventnih snaga. Generalni sekretar NATO-a Havijer Solana je i sam pomenuo rasporedjivanje 35 000 vojnika. Medjutim, ostaje neizvesno nacin na koji ce Makedonija biti ukljucena u neki takav aranzman, i koliko ce novih trupa biti rasporedjeno u Makedoniji.

Makedonska vlada je nastavila spoljnu politiku proslh vlasti time sto je ulazak u Evropsku uniju i NATO kao svoj prioritet. Kao clan Partnerstva za mir, Makedonija je bila aktivna i uzela ucesca u vezbama u regionu, pruzivsi centar za vojnu obuku u Krivolaku za upotrebu zapadnom savezu. Skoplje smatra svoj pristanak na

rasporedjivanje NATO snaga za izvlačenje, kao i izgleda da NATO zameni UNPREDEP, kao korake u pravcu pristupanja NATO-u. Takva očekivanja su opovrgnuta nedavnim izjavama nemačkog kancelara Gerharda Schrödera, da se NATO neće dalje siriti posle poziva nekolicini centralnoevropskih zemalja da pristupe savezu.

Stoga god bile veće političke implikacije, mogućnost da Makedonija može postati velika logistička baza za NATO trupe dodatno će zakomplikovati politiku u regionu, naročito odnose Makedonije sa Saveznom republikom Jugoslavijom. Zvanično, između dve zemlje postoje konstruktivni odnosi, ali nekoliko značajnih problema (uključujući i problem granice) ostaju nerešeni, a sumnje i tenzije su u vazduhu. Prošle nedelje Demokratska partija Srba, politička partija Srba u Makedoniji, suprotstavila se uključivanju Makedonije u bilo kakvu akciju protiv Jugoslavije. U međuvremenu albanske partije u Makedoniji pozivaju na vojnu intervenciju na Kosovu i aktivno su uključene u akciju skupljanja humanitarne pomoći za stanovništvo Kosova. Ako sukob na Kosovu eskalira vrlo je verovatno da će se značajan broj makedonskih Albanaca uključiti u borbu na strani kosovskih Albanaca.

Ipak, stvarni razlog za zabrinutost Makedonije je možda manje politički nego ekonomski. Svaka eskalacija vojnog sukoba na Kosovu, uključujući i moguću sirenje na Makedoniju, ozbiljno bi oštetila napore da se oživi makedonska ekonomija. Očekuje se da će priznavanje Tajvana biti procenjeno milionima dolara pomoći i direktnih investicija. Vlada je takođe poslala signale o neophodnosti obezbeđivanja zapadnih investicija. Nije čudo da je vlada dočekala tolike armije sa dobrodošlicom.

Iso Rusi je novinar Fokus-a u Skoplju.

Location: [Macedonia](#)

[China](#)

[Albania](#)

[Serbia](#)

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/tri-vojske-u-makedoniji>